

ผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ

Political Leaders and the Promotion of Local Democracy

in Accordance with Decentralized Principles.

สุนทร ธนศิลป์พิชิต

Sunait Tanasinlapapichit

อาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

Lecturer from the Faculty of Political Science Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chaiyaphum Buddhist College

Corresponding Author Email: pt.chaiwimon@gmail.com

Received: 11 June 2022

Revised: 1 July 2022

Accepted: 4 July 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ 2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจและ 3. เพื่อศึกษาการนำหลักสัปปุริสธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างผู้นำทางการเมือง เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือวิจัย คือ จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามานะ (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ 1.1) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.11$) 1.2) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.57$) 1.3) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.55$) ตามลำดับ 2) แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ คือ ผู้นำทางการเมืองแสวงหาความรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนถึงหลักประชาธิปไตยท้องถิ่น เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีช่องทางเพื่อการเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ และ 3) การนำหลักสัปปุริสธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างผู้นำทางการเมืองนั้น ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองมีความเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน รู้จักการวางตัวให้เหมาะสม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน มีการจัดลำดับความสำคัญ มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น เข้าถึงประชาชนให้มากที่สุดเพื่อค้นหาศักยภาพบุคคลในชุมชนและส่งเสริมบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน

คำสำคัญ: ผู้นำทางการเมือง, ประชาธิปไตยท้องถิ่น, หลักสัปปุริสธรรม

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the opinions of the people towards the role of political leaders in to strengthen local democracy according to decentralization principles 2. to study ways to promote the role of political leaders and to strengthen local democracy according to decentralization principles and 3. to study the application of the Sappuridharma principle to strengthen political leaders. is a research that

combines quantitative and qualitative research. There are research tools such as questionnaires and interview forms. A total of 400 people were sampled from the sample size calculation using Taro Yamane's formula (1973) at an error of 0.05, and randomized samples were performed at convenience. and a target group of 30 people who came from a specific selection The data collected from the questionnaire were analyzed using descriptive statistics consisting of percentage, mean, standard deviation. and information obtained from the interview and various related documents for content analysis. The results showed that 1) The level of people's opinion towards the role of political leaders and the promotion of local democracy according to the principle of decentralization. Overall, it was at a high level ($\bar{x} = 3.74$). When considering each aspect, it was found that it was at a high level in all aspects, namely 1.1) local political participation ($\bar{x} = 4.11$) 1.2) participation in local politics. Monitor and monitor local operations ($\bar{x} = 3.57$) 1.3) Participation in local administration ($\bar{x} = 3.55$), respectively. 2) Approaches to promoting the role of political leaders and building local democracy according to decentralization principles, namely, political leaders seek knowledge. To create knowledge and understanding for people about the principles of local democracy enhancing the process of public participation There is a channel for accessing people quickly and giving people the opportunity to express their opinions on the performance of their duties. and 3) The application of the Sappuridharma principles to strengthen political leaders is that the political leaders understand the problems and people's needs Know how to pose properly know their roles and responsibilities There is an order of importance There is a budget for local development. Reach out to as many people as possible to find potential individuals in the community and promote their role in participating in the community.

Keywords: Political Leader, Local Democracy, Sappurisdhamma

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ ได้เริ่มมีพัฒนาการอย่างเห็นได้ชัด พร้อมกับกระแสความคิดการปฏิรูปการเมืองภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 และการเกิดขึ้นของขบวนการปฏิรูปการเมือง ที่มุ่งหมายให้สังคมไทยสามารถพัฒนาประชาธิปไตย ได้อย่างเต็มรูปแบบและเนื้อหา จนเกิดการผลักดันและการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ระบุให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นได้เป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามมาตรา 78 ที่กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง โดยสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และหมวด 9 ที่ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ในมาตรา 282-290 เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ให้แก่ท้องถิ่น เช่น ให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง มีอิสระในการกำหนดนโยบาย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงสร้างการบริหารในรูปของสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ให้ท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และคุณภาพสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นเอง เป็นต้น ทำให้รัฐธรรมนูญ ได้สร้างความชัดเจนต่อการกระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นในเชิงกระบวนการทางกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ เช่น ให้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 เพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจในเชิงกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ และจัดตั้งคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่จัดทำแผน กำหนด

หลักเกณฑ์/ขั้นตอน และเสนอแนะแนวทางในการกระจายอำนาจเช่น กำหนดอำนาจหน้าที่การจัด บริการสาธารณะ การจัดสรร สัดส่วนภาษีและอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ จนกล่าวได้ว่า มรดกของรัฐธรรมนูญฯ 2540 และพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจฯ 2542 จัดเป็น “คลื่นลูกที่หนึ่ง” ของกระบวนการการกระจายอำนาจที่สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิง สถาบันทางการเมือง-การบริหารของไทยอย่างมีนัยสำคัญ (วุฒิสาร ตันไชย, 2557, น.4)

ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังคงเจตนารมณ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ บริหารงานของท้องถิ่นและกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยบัญญัติ หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการเฉพาะ และคงบทบัญญัติกลไกการ ลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และการเข้าชื่อเสนอ ข้อบัญญัติท้องถิ่นเช่นเดิม (มาตรา 285 และ 286 ตามลำดับ) หากแต่เมื่อเทียบกับ บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช 2540 มีความยืดหยุ่น มากกว่าเดิม เพราะมิได้ระบุจำนวนประชาชนที่จะเข้าชื่อเพื่อลงคะแนนเสียงถอดถอน สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเพิ่มเติมให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม รวมถึงการจัดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน การออกเสียง ประชามติ การรายงานผลการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องของการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปีเพื่อให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ กำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่ (มาตรา 287) (อรทัย กิกผล และฉัตรระวี กิตติโยดม, 2555, น.6) ซึ่งในรัฐธรรมนูญปี 60 ฉบับปัจจุบันการปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงมีการ กำหนดไว้ภายใต้ หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงยึดตามหลักแห่งการปกครอง ตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (มาตรา 249) การมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมนับตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภา ท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 252) อีกทั้งในการดำเนินงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น เปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย (มาตรา 253) และยังเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกัน เพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อ ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ (มาตรา 254) นอกจากนั้น ภายใต้ หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง นั้นยังกำหนดให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทาง การเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้ง และออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่า ด้วยทางใด (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, น.74-77)

ดังนั้น ผู้วิจัยได้มีความสนใจศึกษา เรื่อง ผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะสามารถสะท้อนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มุ่งเน้นในการส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ผู้นำทางการเมืองนั้นมีบทบาทสำคัญที่จะสามารถเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น อันเป็นการสร้าง กระบวนการเรียนรู้ประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักกระจายอำนาจได้ โดยผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน ให้ชุมชนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วม และสร้างกลไกให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นในรูปแบบ ต่าง ๆ อันจะเป็นการสร้างพื้นฐานให้ประชาชนได้เกิดการเรียนรู้ตามหลักประชาธิปไตยได้ ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง อัน จะนำไปสู่การวางรากฐานของหลักประชาธิปไตยเพื่อประชาชนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจตามหลักประชาธิปไตย 2. การมีส่วนร่วม ในการบริหารงานท้องถิ่น สำหรับการปกครองท้องถิ่นนั้นหัวใจหลักสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ จึงนับเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน 3. การมีส่วนร่วมใน การติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น เป็นหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งในการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น ซึ่ง จะก่อให้เกิดการดำเนินงานที่โปร่งใส เกิดความคุ้มค่าแก่ประชาชน นอกจากนั้นการเสริมสร้างหลักธรรมให้กับผู้นำทางการเมืองโดย

การนำหลักสัปปุริสธรรม อันได้แก่ อัมมมัญญา คือ การรู้จักเหตุ อัตถมัญญา คือ การรู้จักผล อัตตมัญญา คือ การรู้จักตน มัตตมัญญา คือ การรู้จักประมาณ กาลมัญญา คือ การรู้จักเวลา ปริสัญญมัญญา คือ การรู้จักชุมชน ปุคคโลปปริมัญญา คือ การรู้จักบุคคล ซึ่งหลักสัปปุริสธรรม เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้นำ เป็นผู้ที่ควรค่าแก่การยกย่อง เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น จะทำให้ผู้นำทางการเมืองเป็นทั้งคนเก่งและคนดีโดยสมบูรณ์แบบ และผลการวิจัยสามารถเป็นข้อมูลในการที่จะพัฒนาประชาธิปไตยทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ
3. เพื่อศึกษาการนำหลักสัปปุริสธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างผู้นำทางการเมือง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

- 1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 383,882 คน จาก 383,882 ครัวเรือน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 400 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามาน (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)
- 1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) ฝ่ายข้าราชการการเมือง จำนวน 10 คน 2) ฝ่ายข้าราชการประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 10 คน และ 3) ประธานชุมชน/ตัวแทนชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ และตอนที่ 3 การนำหลักสัปปุริสธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างผู้นำทางการเมือง มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) และ 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) ตลอดจน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, น.249) พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30

ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง 0.22-0.62 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1951, p.274; อ้างในบุญชม ศรีสะอาด, 2558) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น 0.83

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์และได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์การสร้างสรรค์แบบอุปนัย (Inductive Approach) และการตีความ (Interpretation)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ สามารถนำมาจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 225 คน (ร้อยละ 56.20) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 194 คน (ร้อยละ 48.50) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 225 คน (ร้อยละ 56.20) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 179 คน (ร้อยละ 44.80) และส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 157 คน (ร้อยละ 39.30) และผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.11$) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.57$) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.55$) ตามลำดับ และเมื่อแยกเป็นรายด้านและรายข้อสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.75$) ข้อ 1 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนชุมชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.42$) ข้อ 3 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังนโยบายจากผู้บริหารท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.36$) ข้อ 2 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.32$) ข้อ 5 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.74$) ข้อ 6 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการเปิดโอกาสให้ผู้แทน

ชุมชนหรือองค์กรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.71$) ข้อ 7 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.51$) ตามลำดับ

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.55$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 2 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่นมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.10$) ข้อ 4 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่นมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.69$) ข้อ 3 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสภาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.63$) ตามลำดับ และอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมเสนอข้อเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือกฎหมายท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.45$) ข้อ 8 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่นมีการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารงานท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.41$) ข้อ 6 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมเวทีประชาคมเพื่อแสดงความคิดเห็นและการลงประชามติ ($\bar{x} = 3.40$) ข้อ 7 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่นมีการแต่งตั้งประชาชนจากชุมชนเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ในบริหารจัดการท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.39$) ข้อ 5 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่นมีการส่งเสริมวิถีชุมชนให้เกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น ($\bar{x} = 3.35$) ตามลำดับ

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 7 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามความต้องการประชาชนอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.74$) ข้อ 6 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่นมีการพัฒนาท้องถิ่นตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน ($\bar{x} = 3.71$) ข้อ 5 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่นมีการสำรวจความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.68$) ข้อ 6 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน ($\bar{x} = 3.90$) ข้อ 2 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ($\bar{x} = 3.86$) ข้อ 5 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 3.84$) ข้อ 3 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นก่อนการดำเนินงานต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.56$) ข้อ 4 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.52$) ตามลำดับ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการบริหารงานอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ ($\bar{x} = 3.42$) ข้อ 2 ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เว็บไซต์ ช่องทางร้องเรียนร้องทุกข์ เป็นต้น ($\bar{x} = 3.41$) ตามลำดับ

2. การศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองแสวงหาความรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนถึงหลักประชาธิปไตยท้องถิ่น ซึ่งผู้นำท้องถิ่นนั้นเป็นผู้ที่ประชาชนได้มีทางเลือกเป็นตัวแทนเพื่อบริหารจัดการท้องถิ่นของตน ทั้งกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น และเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดการพัฒนาในทิศทางที่เหมาะสม ดังนั้น การที่ผู้นำท้องถิ่นจะสามารถนำท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้นั้นจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เข้าใจการบริหารงานท้องถิ่นรวมถึงเข้าใจถึงหลักการปกครองตนเองหรือประชาธิปไตยท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนได้อย่างถูกต้องและมีความชัดเจน

สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันได้ในทิศทางที่เหมาะสมตามบริบทพื้นที่และศักยภาพชุมชน นอกจากนี้ ผู้นำทางการเมืองควรเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งหลักประชาธิปไตยท้องถิ่นที่สำคัญอันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยหัวใจสำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้นำทางการเมืองมีช่องทางเพื่อการเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และมีความรู้ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้โดยเฉพาะการติดต่อประสานงาน ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

3. การศึกษาการนำหลักปรัชญาเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างผู้นำทางการเมือง

ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักปรัชญาเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างผู้นำทางการเมือง ดังนี้

- 1) อัมมัญญาตา (การรู้จักเหตุ) ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองมีความเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในบริบทพื้นที่ของตน และรู้จักนำปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนรับเร่งหาทางแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน
- 2) อัตถัญญาตา (การรู้จักผล) ได้แก่ ผู้นำทางการเมือง เข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละด้านว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด ประชาชนจะได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใดและรู้จักวิเคราะห์ถึงผลดีผลเสียในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อชุมชน
- 3) อุตถัญญาตา (การรู้จักตน) ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองรู้จักการวางตัวให้เหมาะสม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ใช้กำลังความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รู้จักการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ
- 4) มัตถัญญาตา (การรู้จักประมาณ) ได้แก่ ผู้นำทางการเมือง มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างเพียงพอและเหมาะสม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตและการศึกษาระเบียบข้อกฎหมายของทางราชการ ไม่ทำตามอำเภอใจ ปรีกษาหรือเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ มีการวางแผนงาน ตลอดจนการแก้ไขปัญหา ประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณ
- 5) กาลัญญาตา (การรู้จักเวลา) ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองรู้จักตรงต่อเวลาเสมอ รู้จักกาละเทศะ ทำงานให้ทันตามกำหนดเวลา รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีการบริหารเวลาการทำงานได้อย่างเหมาะสม สามารถจัดลำดับความสำคัญเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ
- 6) ปริสสัญญาตา (การรู้จักชุมชน) ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองเข้าใจบริบทและศักยภาพในพื้นที่สามารถนำไปพัฒนาและต่อยอดได้ เช่น มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชน เข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง มีส่วนร่วมกับประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับชุมชนได้ รู้จักการเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีเพื่อให้เข้ากับชุมชนได้ดี
- 7) ปุคคโลปปรัญญาตา (การรู้จักบุคคล) ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองเข้าถึงประชาชนให้มากที่สุด เพื่อค้นหาศักยภาพบุคคลในชุมชนและส่งเสริมบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน รู้จักว่าบุคคลใดเป็นกัลยาณมิตรและบุคคลใดจะพาไปทางที่เสื่อมก็ไม่ควรคบหาหรืออาจชักจูงมาทางที่ถูกต้อง มีการยกย่องเชิดชูและให้ความเคารพบุพนิยบุคคลในชุมชนและรู้จักใช้คนให้เหมาะสมกับงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้าง

ประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.11$) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.57$) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.55$) ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ พบว่า ผู้นำทางการเมืองแสวงหาความรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนถึงหลักประชาธิปไตยท้องถิ่น ผู้นำทางการเมืองเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำทางการเมืองมีช่องทางเพื่อการเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และผู้นำทางการเมืองเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่

3. การศึกษาการนำหลักสัปปุริสธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างผู้นำทางการเมือง พบว่า การนำหลักสัปปุริสธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างผู้นำทางการเมือง ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองมีความเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในบริบทพื้นที่ของตน รู้จักนำปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนรับแจ้งหาทางแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน เข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละด้านว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด ประชาชนจะได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใด รู้จักวิเคราะห์ถึงผลดีผลเสียในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อชุมชน รู้จักการวางตัวให้เหมาะสม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ใช้กำลังความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รู้จักการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างเพียงพอและเหมาะสม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตและมีการศึกษาระเบียบข้อกฎหมายของทางราชการ ไม่ทำตามอำเภอใจ ปรีกษาหรือเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ มีการวางแผนงาน เป็นต้น

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ พบว่า ผู้นำทางการเมืองมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ทั้งการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนชุมชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังนโยบายจากผู้บริหารท้องถิ่น การณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ผู้แทนชุมชนหรือองค์กรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจประชาธิปไตยท้องถิ่นได้มากขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับอดีตศักดิ์ จันทไทย (2562) ได้ศึกษาเรื่องนโยบายการกระจายอำนาจกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น พบว่า 1) นโยบายการกระจายอำนาจของประเทศไทยมีผลต่อการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น ในช่วงปี พ.ศ.2475-2539 อยู่ในระดับที่น้อยมากเป็นเพียงการตรากฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดรูปแบบและโครงสร้างเท่านั้น ประชาชนจึงมีส่วนร่วมน้อยมากในการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในช่วงปีพ.ศ. 2540-2549 การกระจายอำนาจเป็นรูปธรรมชัดเจน มีรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ที่มีบทบัญญัติบังคับรัฐต้องกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นครั้งแรก มี พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการ

กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชน เห็นได้ว่ามีผลต่อการเสริมสร้างประชาธิปไตยในระดับที่มากขึ้น

2. แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจพบว่า ผู้นำทางการเมืองมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนถึงหลักประชาธิปไตยท้องถิ่น การเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีช่องทางเพื่อการเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับชุมชน ปลืง (2558) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของสภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น กรณีศึกษาสภาองค์กรชุมชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่า (1) สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลมีบทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น โดยการให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องสิทธิของประชาชน การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองท้องถิ่นแบบร่วมปรึกษาหารือและร่วมกันตัดสินใจผ่านการประชุมหมู่บ้านในแต่ละตำบล และการบริหารจัดการทรัพยากรภายในตำบลร่วมกัน (2) ปัญหาของสภาองค์กรชุมชนตำบลของจังหวัดนนทบุรีในการดำเนินการเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นได้แก่ สภาองค์กรชุมชนตำบลไม่มีงบประมาณในการดำเนินงานเพียงพอ และการไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (3) แนวทางในการส่งเสริมบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนต้องจัดสรรงบประมาณให้แก่สภาองค์กรชุมชนตำบลในการดำเนินการกิจของสภาองค์กรชุมชนตำบลในท้องถิ่นอย่างเพียงพอ ควรมีการเปิดเวทีประชาคมถอดบทเรียนเพื่อเกิดการยอมรับ และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับรู้อย่างต่อเนื่อง

ตลอดจน ยังเกิดองค์ความรู้ใหม่ คือ ผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจนั้น ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้หลักประชาธิปไตยท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน และมีการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการมีช่องทางเพื่อการเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งผู้นำทางการเมืองควรมีความรู้ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้โดยเฉพาะการติดต่อประสานงาน ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและนอกจากนั้นผู้นำทางการเมืองควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งผู้นำทางการเมืองจะต้องมีความเปิดเผยและใจกว้าง กล้าที่จะยอมรับการติชมในการปฏิบัติหน้าที่ จึงจะก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่นำไปใช้

1.1 ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะการปกครองตนเองตามหลักประชาธิปไตยท้องถิ่น และการกระจายอำนาจการปกครอง ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักการปกครองตนเอง

1.2 ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นจึงควรมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้หลักการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและผลักดันนโยบายการกระจายอำนาจการปกครอง ก่อให้เกิดเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

2.2 ควรมีการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างบทบาทผู้นำทางการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้งที่ตรวจเครื่องมือวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ ตลอดจนผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไข จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2558). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กทม.: ดัชนีการพิมพ์
- บุษกร ปลื้ม. (2558). *บทบาทของสภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น กรณีศึกษาสภาองค์กรชุมชนในจังหวัดนนทบุรี*. (ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2557). *การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยของไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า
- อรทัย ก๊กผล และฉัตรระวี กิตติโยดม. (2555). *บทวิเคราะห์ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า
- อดิศักดิ์ จันทไทย. (2562). *นโยบายการกระจายอำนาจกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น*. (ปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม